

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้า ผู้วิจัยได้พบว่า มีผู้ให้แนวความคิด และวิธีการเกี่ยวกับการเขียนเรียงความ และวิธีสอนเรียงความ ไว้อย่างต่าง ๆ กัน มีทั้งเอกสาร ตำรา และงานวิจัย จึงขอแบ่งการค้นคว้าออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการเขียนเรียงความ
2. เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับวิธีสอนเรียงความ
3. งานวิจัย เกี่ยวกับการเขียนเรียงความ

เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการเขียนเรียงความ

เปลื้อง ๗ นคร¹ ให้นิยามของการเขียนว่า การเขียน คือ การแสดงความคิด ความรู้สึก และความรู้อยู่ในใจออกให้ผู้อื่นรู้

ระปะนีย์ นาคกรรพ และ ประภาศรี สีหอำไพ² กล่าวว่า การเขียน คือ การแสดงความคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้อื่นอ่านและเข้าใจความคิดของผู้เขียน

¹เปลื้อง ๗ นคร, คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 6.

²ระปะนีย์ นาคกรรพ และ ประภาศรี สีหอำไพ, ภาษาไทยสำหรับครู (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 92.

ฉะนั้นการเขียนจึง เป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่มนุษย์จะสามารถส่งสารที่ตนต้องการสู่ผู้รับสารได้ การเขียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในสังคมมนุษย์

เนื่องจากการเขียนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการสื่อสาร จึงมีท่านผู้รู้หลายท่านได้ให้หลักสำคัญในการเขียนไว้ดังนี้

เปลื้อง ณ นคร¹ ได้ให้หลักสำคัญในการเขียนไว้ 2 ประการ คือ

1. ความพิถีพิถัน คือ พิถีพิถันในเรื่องความคิด และพิถีพิถันในการเขียน ในด้านความคิดนั้นผู้เขียนควรมีแนวความคิดที่แปลกใหม่และกว้างไกล ส่วนในด้านกาเขียนผู้เขียนจะต้องเป็นคนที่มีรูกำมาก รู้จักสังเกตวิธีการใช้คำที่ดีสละสลวย และนำมาใช้เป็นแนวในการเขียนของตน

2. ผู้เขียนต้องเป็นตัวของตัวเอง ทั้งในเชิงการประพันธ์และชีวิตจริง ไม่ควรลอกแบบท่วงท่าของการเขียนของผู้อื่น แต่ในเวลาเดียวกันก็ต้องรู้จักแลเห็นลักษณะดีของนักเขียนอื่นด้วย

สิทธา พิณีจวบถล และคณะ² กล่าวว่า การเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกไปสู่ผู้อ่าน หลักการเขียนต้องประกอบไปด้วย 2 ชั้น คือ ชั้นการคิด และชั้นการเขียน ทั้งสองชั้นนี้จะแยกจากกันมิได้ ผู้เขียนควรเริ่มต้นด้วยการคิดถึงสิ่งใดที่ตัวเองก่อน จากนั้นจึงค่อยคิดไปถึงสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเป็นลำดับ นอกจากนั้นสิทธา พิณีจวบถล และคณะ ยังได้แสดงความคิดอีกว่า การเขียนทุกครั้งจะต้องมีจุดมุ่งหมายก่อนเสมอ ว่าต้องการเขียนเพื่ออะไร และเขียนในโอกาสใด เหมาะสมกับผู้อ่าน

¹เปลื้อง ณ นคร, คำบรรยายวิชาการประพันธ์ และหนังสือพิมพ์, เรื่องเดิม, หน้า 1-7.

²สิทธา พิณีจวบถล และคณะ, เรื่องเดิม, หน้า 1-9.

และสภาพการณ์เพียงใด

ปรีชา ช่างขวัญปิ่น¹ กล่าวถึงขบวนการแห่งการเขียนว่า แบ่งออกเป็น 4
ชั้น คือ

1. คิดให้เข้าจุด หมายความว่า ต้องคิดถึงสิ่งที่อยู่ในวงจำกัด และคิดถึงจุด
ประสงค์ที่สำคัญเพียงจุดเดียว เพราะการเขียนที่ดีนั้น ควรเขียนในสิ่งที่มีเนื้อหาขอบเขต
แคบ แต่อธิบายไว้อย่างละเอียด ไม่ควรเขียนในสิ่งที่กว้างเกินไป จะทำให้ผู้อ่านไม่
ได้อะไรจากข้อเขียนในเรื่องนั้น ๆ การที่จะพิสูจน์ว่าสิ่งที่คิดอยู่นั้นเข้าจุดหรือไม่ ให้
ลองตั้งคำถามตัวเอง ดังนี้

- 1.1 ในเรื่องนั้น ๆ ต้องมีข้อมูลหรืออาศัยแนวความคิดอะไรบ้าง
- 1.2 มีความรู้หรือสามารถหาข้อมูลหรือความคิดเหล่านี้มาได้หรือไม่
- 1.3 สามารถบอกจุดสำคัญของเรื่องนั้น ๆ เป็นข้อความสั้น ๆ ได้หรือไม่

ถ้ายังตอบคำถามเหล่านี้ไม่ได้ แสดงว่าความคิดไม่เข้าจุด การคิดให้เข้า
จุดนั้นมีหลักปฏิบัติ 3 ประการ คือ

ก. คิดในสิ่งที่รู้ หมายความว่า คิดในสิ่งที่เรามีประสบการณ์ ซึ่งมีใช้ประสบ-
การณ์ทางตรงเท่านั้น แต่อาจเป็นสิ่งที่เราได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่าน ได้คิด จากห้องสมุด
จากตำรา หรือจากผู้อื่น ฯลฯ ก็ได้

ข. คิดในหัวข้อจำกัด คือ จำกัดหัวข้อที่จะเขียนให้อยู่ในขอบเขตที่เราจะ
หาข้อมูล และรายละเอียดที่เป็นจริงได้

ค. ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดหลักกระจ่างแจ้ง ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีต่าง ๆ
กัน เช่น

- (1) โดยใช้ข้อความซึ่งแสดงให้เห็นความคิดหลัก
- (2) โดยการพูดถึงความคิดหลักบ่อย ๆ
- (3) โดยการหลีกเลี่ยงการพูดเรื่องนอกประเด็น
- (4) โดยการสรุปความใหญ่อ่านคิดถึงความคิดหลัก โดยทางตรงหรือทางอ้อม

2. จักระเบียบความคิด แบ่งออกเป็น 3 สถานะ คือ

- 2.1 จัดลำดับเรื่องราว คือ จัดลำดับเรื่องราวให้ผู้อ่านเห็นได้ชัดเจนว่า เรื่องที่เขียนนั้นมีความเป็นมา เป็นขั้นตอนอย่างไร
- 2.2 จัดลำดับสถานที่ ในข้อเขียนนั้นต้องพรรณนา ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพที่เราเขียนได้แจ่มชัดที่สุด
- 2.3 จัดลำดับทางเหตุผล คือ จัดให้ความคิดหลัก และความคิดสนับสนุนเป็นเรื่องเดียวกัน เช่น ถ้าความคิดหลักเป็นเรื่องทางเหตุผล ความคิดสนับสนุนก็เป็นเรื่องเหตุผล แต่ถ้าความคิดหลักเป็นเรื่องการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่ง ความคิดสนับสนุนทั้งหลายก็ต้องเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่ง ในการคัดเลือกความคิดสนับสนุนนั้น จะต้องมีการจัดระบบจากสิ่งที่สำคัญน้อยที่สุดไปหาสิ่งที่สำคัญมากที่สุด จากสิ่งที่รู้จักคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคย จากสิ่งที่จำกัดไปหาสิ่งทั่วไปหรือจากสิ่งทั่วไปไปหาสิ่งจำกัด

3. มีความกระชับในเรื่องที่คิด หมายความว่า ในการคิดนั้น ควรคิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จำกัดแน่นอน โดยประมวลความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่นั้น ให้อยู่ในขอบเขตจำกัดแน่นอนไป คือ สรุปความคิดให้โดยข้อความที่เฉพาะเจาะจงที่สุด

4. แสดงความคิดให้แจ่มแจ้ง สิ่งที่จะช่วยให้แสดงความคิดได้แจ่มแจ้ง คือ

- 4.1 เขียนคำนำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ และนำสู่ความคิดหลัก
- 4.2 ใช้อักษรนำเป็นเครื่องหมายแสดงส่วนสำคัญของเรื่อง ควรมีย่อ

หน้ากรณีต่อไปนี้

- ก. เมื่อคำนำยาวเกินกว่าหนึ่งประโยคหรือสองประโยค
 - ข. เมื่อมีข้อความเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนความคิดหลัก
 - ค. เมื่อเป็นส่วนย่อยที่อยู่ระหว่างส่วนสำคัญใหญ่ ๆ แต่เป็นส่วนย่อยที่สำคัญ
 - ง. และเมื่อเป็นบทสรุปที่ยาวเกินกว่าหนึ่งหรือสองประโยค
- 4.3 ต้องมีสัมพันธภาพระหว่างประโยคต่าง ๆ คือ ประโยคแต่ละประโยคต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบ

จะเห็นได้ว่า ขบวนการแห่งการเขียนของ ปรีชา ช่างขวัญยี่นั้น เน้นถึงความคิดเป็นสำคัญ ทั้งแสดงให้เห็นว่าใครก็ตามที่ "คิดเป็น" ก็ "เขียนเป็น" ความคิดและการเขียนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ก็มีทัศนะเช่นเดียวกันนี้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ¹ ได้กล่าวถึงกลไกเบื้องต้นของการเขียนร้อยแก้วว่า ผู้เขียนร้อยแก้วใดก็ตามต้องรู้จักวิธีการผูกถ้อยคำในการแสดงความคิด ความรู้สึกในใจเราให้ผู้อื่นทราบ โดยนำคำมาผูกให้สั้นหรือยาวเท่าใดก็ได้ เช่น นำคำมาผูกเป็นคำประสม คำซ้อน เป็นวลี เป็นประโยค แล้วนำข้อความเหล่านั้นมาเรียบเรียงให้สละสลวย ใจความกระชับ เลือกคำให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งในการเขียนไม่ว่าจะการเขียนประเภทใด นั่นก็คือ "ความคิดของผู้เขียน" ร้อยแก้วที่มีคุณค่า ย่อมจะต้องให้ความคิดที่เป็นสาระประโยชน์แก่ผู้อ่าน ให้ความหมายที่เด่นชัด ให้เสียงที่ไพเราะชวนให้นึกเห็นภาพ และบางทีก็ให้ทัศนะที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับชีวิตและสังคม

๐๐๔๔๗๕

¹ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, การประพันธ์ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2520), หน้า 5-6.

ฉะนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเขียน คือ ผู้เขียนต้องคิดให้แจ่มแจ้งเสียก่อน เมื่อคิดได้แจ่มแจ้งจึงเลือกถ้อยคำมาใช้ให้ไต่ความหมายตามที่ต้องการ ความคิดจึงมีความสัมพันธ์กับถ้อยคำอย่างแยกกันไม่ออก ถ้อยคำที่ผู้ประพันธ์นำมาเรียบเรียงเป็นข้อความติดต่อกันไปนั้น ย่อมมีความคิดเป็นเครื่องนำทางอยู่ตลอดเวลา

จากข้อความข้างต้นทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่าท่านผู้รู้ทุกท่านมีทัศนะที่ตรงกันว่า หลักสำคัญในการเขียนนั้น ก็คือ การรู้จักคิด แสดงว่า ความคิด และการเขียน เป็นสิ่งแยกกันไม่ได้ " เพราะถ้าปราศจากความคิดก็ย่อมเขียนไม่ได้ อุปมาเหมือนเป็นปราศจากกระสุน ถึงจะเหนี่ยวไกยิงออกไปก็ย่อมไม่มีอะไรเกิดขึ้น"¹ ฉะนั้นในการเรียนการสอนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกทักษะการเขียน และการคิดควบคู่ไปด้วยกัน

โลแบน ไรอัน และสไควร์² (Loban Ryan Squire) ได้กล่าวถึงการเขียนและการคิดว่า การเขียนเป็นการกระทำที่เชื่อมโยงกับความคิด ฉะนั้นการเขียนที่ไต่ความชัดเจน ผู้เขียนก็ต้องมีความคิดที่ชัดเจน หรือถ้าจะเขียนออกมาในรูปของจินตนาการก็ต้องคิดอย่างมีจินตนาการ หมายความว่าลักษณะของการเขียนจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความคิด กระบวนการของการเขียนจึงประกอบไปด้วย คิด.... เขียน.... เขียน.....คิด

การเขียนนั้นจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ คือ การเขียนร้อยแก้ว และ การเขียนร้อยกรอง

¹ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ, เรื่องเดิม, หน้า 92.

²Walter Loban, Margaret Ryan and James R Squire, Teaching Language and Literature (New York: Harcourt Brace World Inc., 1961), p.485.

ร้อยแก้ว หมายถึงบทประพันธ์ที่เขียนเรียงตามภาษาที่ใช้เขียนหรือพูดกัน
ทั่วไป¹ เช่น

1. เรียงความ
2. บทความ
3. นวนิยาย
4. เรื่องสั้น
5. นิทาน เรื่องเล่า
6. จดหมาย บันทึก
7. บทละครพูด บทละครวิทยุโทรทัศน์
8. ขอความ
9. ถอดความ
10. รายงาน ฯลฯ

ร้อยกรอง ตามความหมายที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานให้ไว้ คือ สอดคล้อง
ไพเราะต่อกัน, ประดิษฐ์ทำ, แต่งหนังสือดี มีความไพเราะ และเมื่อ พ.ศ. 2485 สำนัก
วัฒนธรรมทางวรรณกรรมได้ใช้คำว่า "ร้อยกรอง" สำหรับเรียกวรรณกรรมที่มีลักษณะ
บังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนดคณะ ซึ่งหมายถึงการเขียนประเภท โคลง ฉันท์
กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต กวีวิจารณ์ และ บทเพลงต่าง ๆ

เรียงความ เป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้วอย่างหนึ่ง ซึ่งหลักสูตรระดับ
มัธยมศึกษา ได้กำหนดให้นักเรียนได้ศึกษา และฝึกหัดทักษะการเขียนเรียงความ ให้ได้
ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

¹พระยาอุปกิตศิลปสาร, เรื่องเดิม, หน้า 350.

เจือ สตะเวทิน¹ ได้ให้นิยามของเรียงความว่า เรียงความคือ การประกาศ
ความมีปัญญาของบุคคลออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน² กล่าวว่า การเขียนเรียงความเป็นศาสตร์ และ
ศิลป์อย่างหนึ่ง ที่ว่าเป็นศาสตร์เพราะมีรูปแบบ และวิธีเขียนที่เป็นแบบแผน ส่วนที่ว่าเป็น
ศิลป์ เพราะต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวเขียนออกมาให้อ่าน การเขียนเรียงความ
จึงต้องคำนึงถึงรูปแบบ และต้องเขียนให้อ่านด้วย

ดังนั้นการเขียนเรียงความคือ การแสดงออกทางคำความคิด โดยอาศัยการ
เขียนที่มีรูปแบบ และ ศิลป์ในการเขียน

เมื่อเรียงความคือ การเขียนที่มีรูปแบบ ดังนั้นส่วนประกอบในการเขียน
เรียงความจึงได้แก่

1. คำนำ เป็นตอนเปิดเรื่อง หรือส่วนที่จะชักจูงผู้อ่านให้คิดตามอ่านต่อไป
2. เนื้อความหรือเนื้อเรื่อง เป็นใจความส่วนใหญ่ของเรื่อง เนื้อความ
จะมีลักษณะอย่างใดขึ้นอยู่กับประเภทของเรื่อง
3. สรุป หรือ บทลงท้าย เป็นการสรุปความคิดเห็น หรือนำเอาข้อความ
สำคัญมากกล่าวมาให้เด่นชัด เพื่อให้ผู้เขียนรับประเด็นความคิดสำคัญให้แน่นอนยิ่งขึ้น³

นอกจากส่วนประกอบของเรียงความดังกล่าวแล้ว ส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งก็คือ

¹เจือ สตะเวทิน, ภาษาไทยอุดมศึกษา (พระนคร: สุทธิสารการพิมพ์,
2517), เล่ม 2, หน้า 10.

²ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, เรื่องเดิม, หน้า 180.

³ลีลิตา พิณจิวาดล และคณะ, เรื่องเดิม, หน้า 109.

ชื่อเรื่อง เป็นสิ่งแรกที่ควรเขียนไว้ส่วนบนสุด หรือตรงกลางของหน้ากระดาษ เพราะจะเป็นส่วนที่ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องความเกี่ยวกับเรื่องอะไร และ ได้รับความสนใจของผู้อ่านให้อ่านบทความนั้น ๆ ¹

สิ่งที่กล่าวมาแล้วว่า การเขียนเรียงความมีใจอาศักรูปแบบแต่อย่างเดียว แต่ต้องอาศัยวิธีการที่จะเขียนให้ผู้อ่านควย ซึ่งจะกล่าวถึง วิธีการที่จะเขียนเรียงความให้ผู้อ่านเป็นส่วน ๆ ตามรูปแบบของเรียงความ

การเขียนคำนำ ต้องเขียนเร้าใจผู้อ่าน และทำให้ผู้อ่านสนใจ สนุก ตื่นเต้น อยากอ่านเรื่องที่จะเขียน โดยอาจตั้งเป็นคำถาม, ประชญาชวนคิด ยกสุภาษิต คำขวัญ คำคม ขึ้นมากล่าว, ให้คำจำกัดความ หรือ ยกเรื่องแปลก ๆ มากล่าวนำ ข้อสำคัญอย่าเขียนให้ยาวเกินไป หรือ ออกนอกเรื่อง

การเขียนเนื้อเรื่อง ต้องเขียนให้มีแนวคิดอย่างเดียว โดยให้ทุกส่วนของเรื่องสัมพันธ์กันโดยตลอด มีการเน้นส่วนที่สำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีความชัดเจน แจ่มแจ้ง และมีเหตุผล เนื้อเรื่องนี้ อาจแบ่งออกเป็นหลายตอน

การเขียนบทสรุป ต้องฝากความประทับใจ หรือข้อคิดให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจใช้วิธีการเช่นเดียวกับการเขียนคำนำ ข้อสำคัญก็คือ บทสรุปมิใช่การสรุปเรื่องราวที่กล่าวแล้วนำมากล่าวซ้ำอีก²

¹Kathleen E. Sullivan, Paragraph Practice (New York: The Macmillan Company, 1967), p. 91.

²ประสิทธิ์ กาศย์กลอน, เรื่องเดิม, หน้า 184 - 185.

การตั้งชื่อเรื่อง มักจะเป็นเพียงส่วนของประโยคเท่านั้น ไม่ใช่ประโยคสมบูรณ์ ทั้งประโยค และท้องถิ่นที่สุดเท่าที่จะสั้นได้¹

นอกจากนี้ กลวิธีในการเขียนเนื้อเรื่องไม่ควรคำนึงกับกลวิธีของการเขียนคำนำ ถ้าหากใช้ถ้อยคำสุภาพถูกแบบแผนก็ควรเป็นเช่นนั้นตลอดไป ถ้าเป็นกลวิธียั่วให้ขบขัน ก็เป็นเช่นนั้นไปเรื่อย ๆ แต่ก็มีได้เหมือนกันที่นักเขียนที่ชำนาญอาจใช้กลวิธีค้ำกันใน การเขียนบทความความเคี้ยว นั้น โดยผู้อ่านไม่รู้สึกรำคาญหรือก่อความสับสนให้ผู้อ่าน แต่ผู้ที่ไม่ชำนาญไม่ควรกระทำตาม²

การตั้งชื่อเรื่อง เขียนคำนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุปให้ผู้อ่าน ผู้เขียนจำเป็นต้องรู้ถึงระเบียบแห่งการเขียนร้อยแก้ว อันได้แก่ การเลือกพจน์ถ้อยคำมาใช้ การนำคำมาผูกเรียงเป็นประโยค และการลำดับประโยคหลาย ๆ ประโยคเข้าเป็นเนื้อ-
ความ³

ประทีป วาทิกทินกร⁴ ได้กล่าวถึงระเบียบแห่งการเขียนร้อยแก้วอย่างละเอียด
ดังนี้

1. การเลือกพจน์ถ้อยคำมาใช้ ต้องคำนึงถึง
 - 1.1 การเลือกคำให้ตรงความหมาย ได้แก่

¹Kathleen E. Sullivan, loc. cit.

²กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการสอนหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 1 (กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์, 2520), หน้า 18.

³เปลื้อง ณ นคร, เรียงความชั้นสูง, เรื่องเดิม, หน้า 21.

⁴ประทีป วาทิกทินกร, การใช้ภาษา (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514), หน้า 10 - 46.

คำที่มีความหมายหลายอย่าง
 คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน
 คำที่มีความหมายโดยนัย
 ลักษณะนาม

คำบุพบท

อาการนาม

คำพ้อง

1.2 การใช้คำให้เหมาะสม ได้แก่

คำเหมาะกับกาลเทศะ

คำเหมาะกับบุคคล

คำเหมาะสมกับข้อความ

1.3 การใช้คำให้ชัดเจน ได้แก่

คำที่รู้จักกันดีแล้ว

คำที่เป็นสื่อสร้างความเข้าใจ

คำที่หมดจด

1.4 การใช้คำให้มีน้ำหนัก ได้แก่

คำเท่าที่จำเป็น

คำเปรียบเทียบ คำพังเพย ภาษิต

คำซ้ำ ๆ กัน

2. การนำคำมาผูกเรียงเป็นประโยค ต้องคำนึงถึง

2.1 การผูกประโยคให้ถูกต้องชัดเจน ได้แก่

การเรียงคำให้ถูกต้อง

การขยายความให้ถูกต้อง

การเรียงคำตามแบบภาษาไทย

การใช้คำให้สิ้นกระแสความ

การเว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง

2.2 การผูกประโยคให้กระชับรัดกุม ได้แก่
 การรวมความให้กระชับ
 การลำดับความให้รัดกุม
 การจำกัดความ

2.3 การผูกประโยคให้มีน้ำหนัก ได้แก่
 จัดคำให้อยู่ในที่ซึ่งมีน้ำหนัก
 จัดความให้ชัดแย้งกัน
 จัดความให้กำกวมกัน
 ใส่อำซ้ำ ๆ กัน
 ใส่อรรถกถาให้ตอ

3. การลำดับประโยคหลาย ๆ ประโยคเข้าเป็นเนื้อความ คือ สืบลำดับที่ในการเขียนที่แสดงออกมา หรือวางทำนองเขียนนั่นเอง ทำนองเขียนแบ่งออกได้ 3 แบบ คือ

3.1 ทำนองเขียนแบบเรียบ ๆ ใช้ง่าย ๆ ชัดเจน การผูกประโยคไม่ซับซ้อน

3.2 ทำนองเขียนแบบกระชับรัดกุม ใส่อำซ้ำทุกคำให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ตรงความหมายที่สุด

3.3 ทำนองเขียนแบบเข้มข้น ใส่อำซ้ำที่มีน้ำหนัก ใส่อรรถกถาอย่างมีภาพพจน์ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและสนใจ

การเขียนเรียงความให้ถูกต้องตามรูปแบบและในหน้าอ่านนั้น ประสิทธิ์ กาศย์กลอน¹ ได้แนะนำหลักในการปฏิบัติดังนี้คือ

1. การเลือกเรื่องที่จะเขียน ควรเป็นเรื่องที่เพิ่งกำเนิดขึ้นและน่าสนใจ เรื่องใกล้ ๆ ตัว หรือเรื่องแสดงความคิดเห็น

¹ประสิทธิ์ กาศย์กลอน, เรื่องเดิม, หน้า 180.

2. การวิเคราะห์เรื่อง ควรพิจารณาขอบข่ายของเรื่องว่ากว้างแคไหน เรื่องที่เขียนควรมีขอบข่ายแคบ ๆ และต้องเหมาะสมกับผู้อ่าน
3. การแสวงหาข้อมูลเพื่อนำมาประกอบเรื่อง เรื่องที่เขียนจะมีน้ำหนักน่าเชื่อถือจะต้องมีหลักฐานอ้างอิงที่มา หรือต้นเค้าของเรื่องอย่างละเอียด
4. การวางโครงเรื่อง ควรจัดลำดับความคิดให้สัมพันธ์กัน และแยกประเด็นใหญ่ ประเด็นย่อยออกจากกันอย่างชัดเจน
5. การแสดงออก เป็นการขยายความโครงเรื่องให้เป็นไปตามลำดับชั้น

หลวงสำเร็จวรรณกิจ¹ ได้สรุปหลักของการเขียนเรียงความว่าประกอบไปด้วย ความเข้าใจ ความชัดเจน และสติปัญญา

ระพีปะนีย์ นาคกรทรรพ² ได้เสนอแนะวิธีเขียนเรียงความโดยใช้กิจกรรม 5 ส. ซึ่งได้แก่

1. สืบหา คือ การสืบหาสถานที่ วัสดุ บุคคล สิ่งแวดล้อม และปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน
2. สังเกต คือ การสังเกตรายละเอียดของเรื่องที่จะเขียนแล้วบันทึกไว้อย่างละเอียด
3. สัมภาษณ์ คือ การสัมภาษณ์ หรือซักถามบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติม
4. สรุป คือ การประมวลความรู้และข้อสังเกตต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ นำมาสรุปเป็นโครงเรื่อง ทำให้การเรียงลำดับความคิดเป็นระเบียบ เป็นขั้นตอน ไม่สับสน

¹หลวงสำเร็จวรรณกิจ, ตัวอย่างเรียงความและย่อความ (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2503), หน้า 56.

²ระพีปะนีย์ นาคกรทรรพ, คำบรรยายประกอบการสอนวิชาพฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. สังเคราะห์ คือ การนำเอาข้อมูลที่ได้จากวิธีการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ และสรุป มาเขียนในรูปแบบที่ถูกต้อง และสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

เจือ สตะเวทิน¹ กล่าวว่า ในการเขียนเรียงความให้ดี ผู้เขียนต้องแสดง ภูมิปัญญา 2 ประเภท คือ ปัญญาตน และปัญญาท่าน

ปัญญาตน คือ ความฉลาดส่วนตัว ในการที่จะเสนอสิ่งแปลกใหม่แก่ผู้อ่าน ปัญญาตนเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนเรียงความ เพราะเป็นสิ่งที่ประกาศความฉลาดในวงวิชาการ และแสดงความเป็นตัวของตัวเอง

ปัญญาท่าน คือ การค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อนำมาเพิ่มเติมหรือสนับสนุนความคิดของตนเอง

เนื่องจากเรียงความมีรูปแบบและท่วงทำนองการเขียนที่มีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป จึงมีผู้แบ่งประเภทของเรียงความออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น

เปลื้อง ณ นคร² ได้แบ่งเรียงความตามโครงเรื่องเป็น 4 ประเภท คือ

1. เรียงความเรื่องประวัติศาสตร์ ได้แก่ ประวัติบุคคล ประวัติสมัยต่าง ๆ ตำนาน

2. เรียงความหมวดพรรณนา ได้แก่ พรรณนาถิ่นฐานบ้านเมือง พรรณนาความรู้สึกนึกเห็น พรรณนาหนังสือและเรื่องบันเทิงคดี พรรณนาเรื่องทั่วไป

3. เรียงความแผนกวรรณคดีวิจารณ์ ได้แก่ วิจารณ์หนังสือต่าง ๆ วิจารณ์เรื่องเบ็ดเตล็ด

¹เจือ สตะเวทิน, เรื่องเดิม, หน้าเดิม.

²เปลื้อง ณ นคร, เรียงความมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 141.

4. เรียงความปัญหาธรรม ภาษิต และคุณนามต่าง ๆ

ลิตธา พินิจภาวคฺค และคณะ¹ ได้แบ่งประเภทของเรียงความตามเนื้อหา คล้ายคลึงกับ เป็ลลิ่ง ฌ นคร และให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรียงความประเภทต่าง ๆ คำนึงท่วงทำนองในการเขียน ดังนี้

1. เรียงความเรื่องประวัติต่าง ๆ การเขียนเรียงความประเภทนี้มักใช้โวหารทำนองบรรยาย เรื่องที่นำมาเขียนมักเป็นข้อเท็จจริง ไม่ต้องแทรกความรู้สึก
2. เรียงความเรื่องภาษิต กระทู้ธรรม และนามธรรม วิธีเขียนเรียงความประเภทนี้ต้องอธิบายหรือให้คำจำกัดความของภาษิต หรือนามธรรมต่าง ๆ แล้วบรรยายให้ได้ความแจ่มชัด มักใช้โวหารทำนองเทศนา
3. เรียงความเชิงให้ความรู้ วิธีเขียนเรียงความประเภทนี้อาศัยเรื่องราวจากประสบการณ์เป็นข้อผูก โวหารที่ไซ้มักเป็นบรรยายโวหาร
4. เรียงความแสดงความคิดเห็น วิธีเขียนเรียงความประเภทนี้ผู้เขียนมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างใดก็ได้ โดยอาศัยความเป็นจริงและหลักของเหตุผล
5. เรียงความแสดงความรู้สึก ส่วนสำคัญของเรียงความประเภทนี้คือความรู้สึกที่แสดงออก โวหารที่ไซ้ส่วนใหญ่จะเป็นพรรณนาโวหาร

นอกจากนี้ เป็ลลิ่ง ฌ นคร² ยังได้แบ่งประเภทของเรียงความตามความมุ่งหมายและวิธีเขียนเป็น 2 ประเภท คือ ความเรียงเชิงสาระ และความเรียงเชิงปกิณกะ

¹ลิตธา พินิจภาวคฺค และคณะ, เรื่องเดิม, หน้า 111 - 114.

²เป็ลลิ่ง ฌ นคร, คำบรรยายวิชาการประพันธ์ และหนังสือพิมพ์, เรื่องเดิม, หน้า 126.

ความเรียงเชิงสาระ นักไปทางวิทยาการ ผู้เขียนต้องการอธิบายความรู้
อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่คำนึงถึงการใส่สำนวนโวหาร และความเพลิกเพลิมของผู้อ่าน

ความเรียงเชิงปกิณกะ เน้นการให้ความคิดแก่ผู้อ่าน และคำนึงถึงความ
เพลิกเพลิมเป็นประการแรก

รูปแบบและท่วงทำนองในการเขียนนั้น นอกจากจะใช้เป็นหลักในการแยก
ประเภทของเรียงความแล้ว ยังเป็นหลักในการพิจารณาว่าเรียงความเรื่องนั้น ๆ มี
คุณลักษณะของเรียงความที่ดีหรือไม่เพียงใด

รูประนี นาคทรพ¹ ได้กล่าวถึงลักษณะของเรียงความที่ดีว่า

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และประมวลข้อคิดสำคัญ ๆ เข้าสู่จุดมุ่งหมาย
นั้นอย่างมีระเบียบ

2. ต้องมีเอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของเรื่อง หมายถึงมีความ
คิดรวบยอดของเรื่องเด่นชัด และมีสัมพันธภาพ คือ ความสัมพันธ์กลมกลืนกับความคิด
ทั้งจะต้องมีสารัตถภาพ คือ การเน้นข้อคิดที่สำคัญ

3. ต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสม คือ มีข้อความเปิดเรื่อง ปิดเรื่อง และดำเนิน
เรื่อง ตามสัดส่วนที่พอเหมาะดังกล่าวแล้วในเรื่องส่วนประกอบของเรียงความ

4. ต้องมีการจัดลำดับเรื่องอย่างเหมาะสม โดยเขียนความคิดรวบยอด
เกี่ยวกับเรื่องนั้นเป็นหัวข้อสั้น ๆ แล้วนำมาเรียงลำดับให้เป็นระเบียบ

เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการสอนเรียงความ

โลแมน ไรอัน และสไควร์² (Loban Ryan Squire) เสนอแนะวิธีสอน
เรียงความ โดยเน้นการรวบรวมความคิดและแสดงความคิดอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ

¹รูประนี นาคทรพ, การประพันธ์, เรื่องเดิม, หน้า 61.

²Loban Ryan Squire, op. cit., pp. 485 - 493.

เพราะจะทำให้หนักเรียนหนักถึงผู้อ่านด้วย เมื่อเขาเรียนเรียงความ เขาจะหลีกเลี่ยงการสะกดคำ หรือการใส่เครื่องหมายวรรคตอนใด ๆ ที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจไขว้เขว ตลอดจนระมัดระวังในการรวบรวมใจความที่สำคัญเพื่อแสดงความคิด ความรู้สึก ครูผู้สอนเรียงความจะต้องไม่ละเลยในการกระตุ้นความคิด และไม่เน้นแบบหรือกฎเกณฑ์ของการเขียนมากเกินไป

บุญนำ บุญเสฐ¹ กล่าวว่า การสอนเรียงความเป็นวิชาที่สอนยากที่สุด ต้องอาศัยทักษะและวิชาอื่น ๆ ประกอบ ถ้าจะสอนให้สนุกสนานได้ผลดีควรสอนให้สัมพันธ์กับการพูด การอ่าน การฟัง เรื่องที่นำมาให้แต่งก็ควรมีหลาย ๆ ประเภท สัมพันธ์กับวรรณคดีและหลักภาษา

สุจริต เพ็ชรชอบ² ให้ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการสอนเรียงความว่า ครูควรชี้แจงให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการเขียนเรียงความ ตลอดจนการใช้ภาษาเขียนที่ถูกต้อง ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนการเขียนเรียงความอยู่เสมอ โดยครูอาจจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเขียนเพิ่มเติม นอกจากนี้นักเรียนควรมีโอกาสวางแผนร่วมกับครูว่าจะเขียนเรียงความประเภทใด และเรื่องใด ในภาคหนึ่ง ๆ

รัชณี ศรีไพพรรณ³ กล่าวถึงหลักและวิธีการสอนเรียงความว่า การสอนเขียนควรเน้นให้เด็กมีความคิดอย่างอิสระ ไม่ควรให้เด็กเขียนจากการจำเนื้อเรื่องที่ครู

¹บุญนำ บุญเสฐ, "การสอนเขียนในชั้นมัธยมศึกษา," คู่มือครูวิชาภาษาไทย (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 50.

²สุจริต เพ็ชรชอบ, "การสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมต้น," คู่มือครูวิชาภาษาไทย (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 120 - 121.

³รัชณี ศรีไพพรรณ, "เสนอแนะหลักและวิธีการสอนเรียงความ," เอกสารประกอบการบรรยาย, 5 หน้า (อัครสาเนา)

เล่าเพียงอย่างเดียว เรื่องที่เขียนควรเป็นทั้งเรื่องที่คุณกำหนดให้และนักเรียนคิดเองด้วย การเขียนเรียงความอาจทำควบคู่กับการพูด และครูไม่ควรทำให้นักเรียนเสียกำลังใจ

เกทลง พาณิช¹ เสนอแนะวิธีการเขียนเรียงความว่า ครูควรคำนึงเสมอว่านักเรียนทั้งชั้นไม่จำเป็นต้องเขียนเรียงความเหมือนกัน หรือเรื่องเดียวกัน เรื่องที่เขียนควรเป็นเรื่องที่นักเรียนมีความรู้ โดยครูเป็นผู้ส่งเสริมจาก การอ่านหนังสือ ฟังบรรยาย ฟังปาฐกถา ฟังอภิปราย ฟังวิทยุ ทั้งนี้ครูควรให้นักเรียนเขียนหนังสือให้ถูกต้อง

เกอร์เรย์² (Gurray) กล่าวถึงการเลือกหัวข้อในการสอนเรียงความว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เขียนเรียงความได้ถูกต้อง นักเรียนควรเลือกเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์โดยตรงของตน ส่วนหัวข้อที่ครูให้นักเรียนเขียน ควรมีลักษณะเป็นนามธรรมและสมจริง

ฮาโรลด์ จี. เชเน³ (Harold G. Shane) ให้อุดมรูปจากการสอนเขียนว่า ประสบการณ์จากการฟังและการเขียนช่วยส่งเสริมจินตนาการของเด็ก การให้เด็กสนใจคำวรรณคดีจะช่วยส่งเสริมการเขียนยิ่งขึ้น การให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการ

¹ เกทลง พาณิช, "จะสอนเรียงความอย่างไร," จุดสารภาษาไทย เล่มที่ 6. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 83 - 88.

² P. Gurray, Teaching English as a Foreign Language (London: Longman Green and Co., 1955), p. 199.

³ Harold G. Shane, Research Helps in Teaching the Language Arts (Washington: A Department of the National Education Association, 1955), p. 35.

อภิปรายจะช่วยพัฒนาทักษะการเขียนยิ่งขึ้น

สวณิต ยมาภัย¹ กล่าวว่า คนเราจะสื่อสารนั้นต้องมีอะไรสำหรับจะสื่อสาร คือต้องมีความคิดความอ่านของตัวเอง ซึ่งภาษาฝรั่งเรียกว่า Input ใส่เข้าไป จึงจะมี Output ออกมาเป็นสาร สิ่งที่ส่งออกไปไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียนก็ย่อมเกิดจากสิ่งที่เรารับรู้และประมวลความคิดออกมา ฉะนั้นในการสอนภาษาไทยจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ทั้งจากการอ่าน การสังเกต การไปดูจริง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรม ในการสอนเขียน ครูจึงจำเป็นต้องฝึกนักเรียนให้รู้จักคิด สามารถถ่ายทอดความรู้และความคิดของตนเองเพื่อให้อื่นเข้าใจได้ตรงกัน และสามารถแสดงความคิดความรู้สึกอย่างอิสระ ให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้งานเขียนนั้นเป็นศิลปะที่ทำความพึงพอใจแก่ผู้อ่าน

งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการเขียนเรียงความ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของเรียงความและทักษะการเขียนเรียงความ" โดยตรงนั้น ยังไม่มีผู้คนคว่ำวิจัยไว้ มีแต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการเขียนเรียงความอย่างเคี้ยวคือ

สมบุรณ์ ชิตพงษ์² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการเขียนเรียงความ" โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพฯ วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ หาสมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการเขียนเรียงความ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพทางสมองด้านภาษา ความจำ และการพิจารณาหาเหตุผลมีผลต่อความสามารถในการเขียนเรียงความ

¹สวณิต ยมาภัย, "การสอนภาษาเพื่อสื่อสาร" คำบรรยายในการสัมมนาอาจารย์ภาษาไทย (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2518), หน้า 312.

²สมบุรณ์ ชิตพงษ์, เรื่องเดิม.

ควงธิดา สีลายงค์¹ ได้ศึกษาเกี่ยวกับ "ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์อังกฤษกับความสามารถในการแต่งความ" โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพฯ พบว่า ความสามารถในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์อังกฤษ กับความสามารถในการแต่งความสัมพันธ์กันในระดับสูง โครงสร้างไวยากรณ์อังกฤษดังกล่าวมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่แตกต่างจากโครงสร้างไวยากรณ์ไทย

วิลเลียม เอ แมคคาทนี² (William A. McCartney) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และความสามารถในการเขียนของนักศึกษา โดยใช้ข้อทดสอบแต่งความแบบปรนัยกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยสวาวาย ปีการศึกษา 1960 จำนวน 449 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า แบบทดสอบแต่งความแบบปรนัยสามารถวัดความสามารถในการเขียนได้

¹ควงธิดา สีลายงค์, "ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์อังกฤษกับความสามารถในการแต่งความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518)

²William A. McCartney, "The Development of An Objective Instrument of Measuring the Writing Ability of College Freshmen," Dissertation Abstracts, 23 (January, 1963), 2375.